

Svensk
biblioteksförning

Digitalt läsfrämjande för barn och unga

Minnesanteckningar från gemensam nätverksträff med expertnätverken för barn bibliotek webb (BBW) och för barn- och ungdomsbibliotek.

12 oktober 2018 i Svensk biblioteksförnings lokaler på Oxtorgsgränd 2 i Stockholm.

Sammanställt av Åsa Zetterström, Katarina Dorbell, Linnéa Björkman och Regine Nordström.

Kontaktpersoner:

Katarina Dorbell (för det nu avvecklade nätverket BBW), katarina@barnensbibliotek.se

Linnéa Björkman för nätverket för Barn- och ungdomsbibliotek, linnea.bjorkman@taby.se

Katarina Dorbell hälsade välkommen och berättade att expertnätverket BBW efter denna träff läggs ned. Alla medlemmar i BBW uppmanas att gå med i något eller några av Svensk biblioteksförnings övriga nätverk.

Paula Högström har varit kontaktperson i nätverket för barn- och ungdomsbibliotek. Efter mötet tar Linnéa Björkman över den rollen.

Den planerade programpunkten med Aleksandra Kelahaara var tyvärr inställd. Hon arbetar på Kungsbacka bibliotek och skrev sin kandidatuppsats om booktubers. [Uppsatsen finns att läsa i fulltext i Diva](#). Aleksandra är ena halvan av [Astrid Lindgren-podden](#) och har även ett bok-instagramkonto, @bookupied.

Jenny Nilsson från Svensk biblioteksförning informerade om några aktuella exempel på föreningens arbete kring barn och ungdomar.

1. I projektet "Unga berättar" bjöds fokusgrupper med tonåringar in i fyra län. Syftet var att undersöka hur ungdomar ser på läsning, i synnerhet kopplat till bibliotek. En rapport av Åse Hedemark, institutionen för ABM på Uppsala universitet, beräknas vara färdig vid årsskiftet. Rapporten publiceras på Svensk biblioteksförnings webb.

2. I samarbete med IBBY håller föreningen på att ta fram affischer om barns läsrättigheter.

3. En ny version av, eller ersättning för, biblioteksföreningens folder "På barns och ungas villkor" ska tas fram. Det finns flera anledningar, den nuvarande är lite förlegad och Barnkonventionen blir lag i Sverige. Dessutom håller IFLA på att formulera nya riktlinjer för barn- och ungdomsbibliotek. Jenny efterlyser hjälp, dels för att forma en styrgrupp men också för att få in synpunkter och skapa diskussion under arbetets gång. Eventuellt genom att använda mejlinglistan till nätverket för barn- och ungdomsbibliotek.

Katarina Dorbell berättade om Barnensbibliotek.se, som är en regional webbplats för barn men som används i hela landet. Sajten har cirka 20 000 besökare per månad, varav ett tiotal är aktiva varje dag.

Katarina arbetar bland annat med teman som tas fram i samarbete med en referensgrupp av barnbibliotekarier. Hon söker också aktivt samarbeten med bland annat studenter och förlag. Ett annat inslag på sajten är bibblomon och bokdrakar. På Barnensbibliotek.se kan barnen skapa egna krypin, men upplägget måste arbetas om nu på grund av GDPR. Webbplatsen bygger mycket på vad barnen gör i sina krypin, det ger idéer för vad sidorna ska innehålla.

Mötesdeltagarna tipsas om möjligheten att få nyhetsbrev från Barnensbibliotek.se.

Regine Nordström berättade om polarbibblo.se, också det en regionalt finansierad webbplats som används av barn och unga runt om i landet. Det är barns eget skapande som bygger upp webben.

Det finns en databas med barns egna berättelser och sajten sköts av redaktörer som jobbar på folkbiblioteken i Norrbotten. Kommunikationen med dem som skriver är en viktig del. Hittills har det inte krävts någon inloggning men det och mycket annat är på väg att förändras. Dels på grund av GDPR och dels på grund av att sajten projekteras för att göras tillgänglig på flera språk, i första skedet åtminstone ett par av urfolket samernas språk samiska och det nationella minoritetsspråket meänkieli.

Läslovssatsningen "Din bok kommer" i Norrbotten är ett exempel på hur rum och rymd vävs samman. Genom att svara på några frågor på Polarbibblo.se får barnen ett hemligt boktips, personal på det bibliotek barnet vill använda väljer ut en bok som lånas ut på ett speciellt kort och sedan skickas direkt hem i brevlådan. En postpåse för att skicka boken i retur följer också med. Läslovet 2018 finns det cirka 300 böcker i potten.

Alida Johansson berättade om projektet "Bli en booktuber". Alida arbetar som konsult på regionbibliotek Jämtland Härjedalen. Tillsammans med den regionala filmpoolen driver de ett Kulturrådsfinansierat läslovsprojekt. I tre år, 2017-2019, erbjuds alla kommuner i regionen en två-dagars workshop för skollediga högstadieungdomar som vill pröva på att bli booktubers. En booktuber gör Youtube-filmer som handlar om böcker.

Tanken var att nå ungdomar som inte läser böcker, men det fungerar inte utan syftet nu är att nå läsande ungdomar och erbjuda dem en träffpunkt. Det har varit svårt att få ihop deltagare, många av orterna i regionen är små. På höstlovet 2018 blir det workshop i Östersund och där är det uppenbart lättare att få ihop deltagare.

Alida själv åker runt och håller i projektet. Vid ett första tillfälle träffar hon bibliotekspersonal, som i sin tur besöker skolklasser för bokprat och tipsar om booktubers och om möjligheten att vara med på en workshop. Den håller Alida i tillsammans med manusförfattare och filmpedagoger. De har hittills använt avancerad och bra utrustning, men till hösten ska de också testa med mobiltelefoner och surfplattor. Biblioteken har ett youtubekonto men hittills har ingen workshop-deltagare velat publicera sin film.

Positivt att bibliotekspersonal får fortbildning och lär sig om booktubers. Deras skolbesök gör att högstadieungdomar också känner till det, och kan upptäcka mer på egen hand. Mycket givande att samarbeta med filmpoolen, som är bra på att knyta till sig ungdomar. Däremot är svårt att fylla workshop-tillfällena och att få in anmälningar i förväg. Direkt information från bibliotekspersonalen fungerar bättre än affischer.

Kommunikation och tydlighet är avgörande, till bibliotekspersonal och vidare till ungdomarna för att undvika felaktiga förväntningar på vad workshopen innebär. Sammantaget lite trögt i uppstarten av projektet men nu börjar det få sin form.

Linnéa Björkman berättade om arbetet med filmade boktips på bibliotek i Täby kommun. Tillsammans med några kollegor skapade hon "Bibliotekarier på vift", för att sprida läsglädje i en för dem ny kanal.

Kika på resultatet: <https://www.youtube.com/channel/UCw9rsMhsGWoG2Law0BJ-uhA>

De utgick från fyra frågor:

1. Vad vill vi göra?

- Vara personliga
- Berätta om böcker på nytt sätt
- Vara tillgängliga för många

2. Hur ska vi göra det?

- Youtube
- Max 2 minuter långa klipp, gärna kortare

3. När ska vi göra det?

- Inget publiceringsschema
- När vi fick "tid över"
- När vi är på vift (dvs INTE på biblioteket)

4. Vem ska göra vad?

- Boktipsa: Alla som ville (blev tre bibliotekarier i Gribbylund)
- Redigera: Linnéa (för att det skulle bli enhetligt)

De använde mobiltelefoner och surfplattor för att filma, och appen iMovie för att redigera. Restriktioner att tänka på är att inte filma några andra personer och endast använda tillåten musik. Förutom egna affischer och bibliotekens Facebook-kanal har de bland annat fått uppmärksamhet i lokalmedia. Arbetet med bokfilmerna är jätteroligt, poängterar Linnéa. Det finns svårigheter, till exempel med tekniken, och framför allt att få tid till detta. Gruppen har

också testat att göra boktipsfilmer med stop motion-teknik. Även det superkul. Det är det viktigaste enligt Linnéa, testa, ha roligt, sprid läsglädje!

Den som vill veta mer får gärna kontakta henne. Jobbmail: linnea.bjorkman@taby.se,
jobbnummer: 076-643 99 29. Gribbyslunds bibliotek, Täby.

Mairead Sandlund berättade om att använda greenscreen i läsfrämjande arbete med årskurs 2. Som barn- och ungdomsbibliotekarie i Luleå bjuder hon in klasserna till ”Kliv in i din favoritbok med greenscreen”. Syftet är tvådelat, att inspirera till läsning och att öka barnens digitala kompetens. Ambitionen är att arbeta läsfrämjande och samtidigt med en interaktiv digital aktivitet. Viktigt att ha klart för sig vad man vill göra och varför.

En del av förberedelsearbetet är att få tillstånd att använda bokomslag, med hänsyn till upphovsrätt. Mairead betonar vikten av vara en förebild, tala om egna läsupplevelser och glädjen i att kunna läsa en hel bok på egen hand. Magin i att hitta en bok som är rätt för just dig. Är boken rätt för dig kan det nästan kännas som att du går in i boken. Just det kan delvis återskapas med greenscreen-teknik, när barnen får gå in i eller ut ur omslaget till sin favoritbok.

Utifrån de bokomslag Mairead fått tillåtelse att använda valde varje barn en favorit. Barnen hjälptes i mindre grupper för att hantera utrustning och planera komposition och tillsammans skapa en greenscreen-bild, ett ” eget ” bokomslag, för var och en i gruppen. Det som behövs är en stor grön yta, till exempel ett grönt tyg, minst 3 x 3 meter och ett stativ. Mairead har använt appen Green screen do ink (från Apple), mobil eller surfplatta.

Efteråt vittnar lärarna om ett stort digitalt intresse hos barnen, och en ökad skrivlust. Det var roligt och spännande att göra sina egna bokomslag. Ett förslag är att också visa bilderna i en utställning.

För mer information, kontakta Mairead Sandlund, epost: mairead.sandlund@lulea.se.

Lio Fridmar berättade om hur tre bokförlag använder Instagram i sin marknadsföring, något hen skrev om i sin B-uppsats i Förlags- och bokmarknadskunskap, ”Förlagsidentiteter på instagram”, med exemplen Gilla böcker, Vox by Opal och Lavender lit. Alla tre är imprints, alla har målgruppen ungdomar och unga vuxna. Utifrån resultaten av uppsatsarbetet och hens egen erfarenhet som bokinstagrammare (@bokdrommar) tipsade Lio om sådant som är viktigt att tänka på också för biblioteken om de vill vara på Instagram.

Först av allt, bibliotek som vill synas på Instagram måste bestämma sig, vem vill en nå och vad intresserar den målgruppen. Precis som förlagen i Lios uppsats borde bibliotek kunna jobba med framför allt personlighet och litterär kvalitet som ledstjärnor. Fundera på hur den tilltänkta målgruppen resonerar, vad vill de bli associerade med?

Lios tips i tre punkter:

1. Identifiera er målgrupp
2. Skapa en personlighet
3. Sträva efter kreativ särprägel i bilderna

Vill du läsa uppsatsen? Kontakta Lio Fridmar, på Instagram: [@bokdrommar](https://www.instagram.com/bokdrommar) eller via epost: lio.fridmar@gmail.com.

Julia Sandström berättade om arbetet med Instagram-kontot @ungbibblo. Hon driver kontot tillsammans med några kollegor på Östersunds bibliotek. Det riktar sig till ungdomar och unga vuxna. Till skillnad från bibliotekets Facebook-konto som representerar hela verksamheten på biblioteket.

@ungbibblo startades 2014 och redan från början använde personalen djurmasker för att vara personliga, och samtidigt inte behöva vara helt privata. Arbetet med kontot är lustdrivet, de fem som jobbar med det har valt att få göra det. Inläggen hör oftast till någon av huvudkategorierna: #dethänderpåbiblioteket (för målgruppen), #temaveckor, #lovtips och @BFF (bookfacefriday). De har som ambition att publicera minst tre inlägg per vecka. En gång per termin träffas arbetsgruppen för ett längre möte där de gör en grov skiss för vad som ska publiceras framöver och sedan arbetar de med ett planeringsschema som också fylls på allt eftersom.

Sandra Selberg berättar om Ung i Norrbotten, om att boktipsa och jobba läsfrämjande med goodreads.com som plattform. De har skapat en grupp i den stora läsar-communityn med syftet att dra ihop unga läsare i länet till ett ställe där de kan diskutera böcker och läsoplevelser med varandra och med bibliotekspersonal.

De prövar sig fram och testar olika upplägg. Marknadsföring är viktigt, också den förändras allt eftersom. Bland annat placeras flyers i slutet av vissa böcker. Där hänvisas till goodreads-gruppen för den som vill prata om boken efter att den är färdigläst. Sandra och hennes kollegor har också gjort några kampanjer, med varierat resultat. Mycket lyckad blev sommarläsningsutmaningen 2018. På höstlovet 2018 är det dags för nästa kampanj, ”Bokcirkla där du är”. Bokvinster får de unga sedan hämta på närmaste bibliotek.

Några svårigheter som Sandra tar upp är hur de ska nå ut till läsande ungdomar som inte besöker biblioteken. Och hur de ska få ungdomarna att gå med i gruppen och dessutom engagera sig i den när de väl är med. En annan fråga är hur de ska öka deltagandet i deras tävlingar.

Har du frågor, funderingar eller förslag får du gärna kontakta Sandra, som jobbar på Bodens stadsbibliotek. Mail: sandra.selberg@boden.se, hon finns också på Instagram: @sagosandra, @bilderbokat och @bodens.stadsbibliotek.

Malin Westerberg och Johanna Persson berättade om att desajna en app med lästips för nybörjarläsare. Som studenter i Interaktionsdesign har de tillsammans med kurskamraten Mari Andersson skissat på en interaktiv app som de kallar ”Bibliolek”. Där ska barnen kunna läsa böcker, som presenteras indelade i olika kategorier (roligt, vänskap, kärlek etc.) och även lösa kluringar kopplade till böckerna. Till sin hjälp har barnen Klåd (jmf Siri i iPhone).

Det finns olika svårighetsgrader på kluringarna beroende på vilken bok de hör till. En viktig del i appen peppen och guidningen från Klåd och inte minst att användaren får beröm och

guldstjärnor när hen lyckas med uppgifter. En viktig erfarenhet från arbetet med appen är att en måste få synpunkter och återkoppling från målgruppen, en testpanel helt enkelt.

Vill du veta mer kan du kontakta Malin Westerberg, epost: malin.vk.westerberg@gmail.com, Johanna Persson, epost: s171207@student.hb.se, eller Mari Andersson, epost: lmariandersson@gmail.com.

Sandra Levin och Tomas Rex berättar om arbetet med Instagramkontot

@ungdomskuttern. De jobbar på barn- och ungdomsavdelningen på Sundsvalls stadsbibliotek. Har funderat mycket på hur Instagramkontot ska vara. Personligt och lockande är två ledord. Viktigt att ha bilder som är genomtänkta, sticker ut och har god kvalitet eftersom Instagram ÄR bild. För ren information används hellre Facebook. Sandra och Tomas har också frågat ungdomar för att få reda vad de tycker att kontot ska vara. På @ungdomskuttern publiceras bland annat boktips, gärna i form av bookfacefriday-bilder. Vill du prata med Tomas Rex och Sandra Levin nås de via epost: tomas.rex@sundsvall.se, sandra.levin@sundsvall.se.

Tack alla som var med för en intressant och peppande dag! /ÅZ 20181025, rev 20181029.